Leare yn ynteraksje

Kânsen foar it Frysk (?)

Albert Walsweer
Lectoraat Taalgebruik & Leren
a.walsweer@nhl.nl

NHL HOGESCHOOL

Leare yn ynteraksje

Wêr giet dat oer?

- Dosinten sjogge en ûnderfine de relaasje tusken de kwaliteit fan ynteraksje yn de klasse en it (taal) learen
  1. Rjochte op de kwaliteit fan klassikale ynteraksje (tusken dosint en learlingen)
  2. Rjochte op de kwaliteit fan 'peerynteraksje' (gearwurkjend learen)
  3. Rjochte op 'samen lezen om te leren'
  4. Rjochte op 'samen schrijven om te leren'

Model Lectoraat Taalgebruik en Leren

It giet dus om it taal learen yn de oare fakken

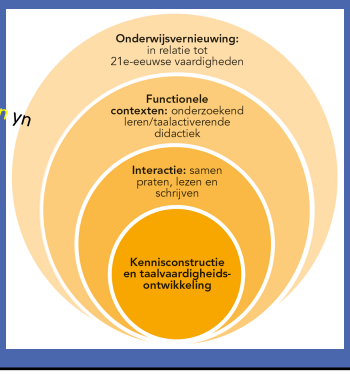

Hjoed:

A. **Gearwurkjend learen**
B. **Klassikale ynteraksje en learen**

- Wat haw ik fûn op (hiele) lytse skoallen (PU) yn dizze provinsje?
- Hokker mooglikheden binne der foar *goed meartalich ûnderwiis* (yn de ferskillende farianten fan ynteraksje)

- *Besykje dizze ynformaasje fan it kolleezje te ferbinen mei jimme eigen praktyk (FU)*

(A) Ynteraksje & gearwurkjend learen

- Taalgebruik = leren (byg. Vygotsky, Piaget, Mercer)
  - Dialogisch principe (= gezamenlijk betekenis verlenen)
  - Maar: Niet al het taalgebruik leidt tot kennisconstructie

- Coöperatief leren (= gearwurkjend learen)
  - Belangrijkste ingrediënt van modern onderwijs?
  - Maar, sommige werkvormen staan *goede* gesprekken soms in de weg (en dan wordt er nog nauwelijks geleerd)

3 farianten fan peerynteraksje

1. **Disputational talk**
   - We zijn het niet eens (“wolles …, nettes…”)
2. **Cumulative talk**
   - We zijn het eens (*opsommende gesprekken*)
3. **Exploratory talk**
   - Relevante informatie wordt gedeeld
   - Iedereen draagt bij aan het gesprek en de activiteit
   - Alle ideeën worden gerespecteerd
   - Verschil van mening wordt gewaardeerd
     - Onderhandelen over ingebrachte standpunten
   - We gaan pas verder als we een besluit hebben genomen, of wanneer we het eens zijn

Eigen data (foarbyld 1)

Fragment 2: De Wite Finne, bovenbouw; armoede in Nederland en in arme landen, 2009-1.

	Spreker	Transcript
1	Anneroos	wat was je uh uh vraag?
2	Doutzen	nou ik had als vraag zijn daklozen vaak onzeker over hun gezondheid zeg
3		maar vaak onzeker gewoon en dat wou ik wel opzoeken nou dat we wel
4		een poster konden maken en we kunnen wel bijvoorbeeld wel naar
5		iemand toe hoe heet het ook al weer
6	Anneroos	leger des heils of zo
7	Doutzen	ja () zoiets maar ja of iemand uitnodigen (0.5)
8	Anneroos	en[
9	Doutzen	[ik had ook nog het uh vergelijken van bijvoorbeeld met huizen dat je
10		bijvoorbeeld een foto gaat maken van een huis hier en uh vergelijken met
11		een huis in afrika en dan kijken wat het verschil allemaal is
12	Anneroos	*((knikt))*
13	Doutzen	ja

Laten ze hier kansen liggen?

Eigen data (foarbyld 2)

Fragment 7: De Wite Finne, bovenbouw; Arm en Rijk, 2009-1.

	Spreker	Transcript
1	Nanneke	((*camera aan*)) we kunnen ook wel bijvoorbeeld iets regelen dat we
2		misschien naar een naar iets kunnen of een museum of een fabriek waar
3		we uitleg krijgen over recyclen hoe dat gemaakt is in de fabriek
4		bijvoorbeeld als uh of en als rij rijke mensen (0.5) uh wat het verschil is
5		dat ze dat bij rijke mensen doen uh in arme landen en in rijke landen hoe
6		ze dat wat het verschil is
7	Harold	wat denk jij dan wat het verschil is
8	Nanneke	ik denk dat ze het in arme landen gewoon met de hand gewoon maken en
9		kinderen die afval op straat vinden van va bijvoorbeeld van blikjes een
10		auto maken en van en dat ut in rijke land gewoon in de fabriek ()
11		flessen bijvoorbeeld of glazen worden or esmolten of zo
12	Harold	ja dat is soms zo en euh[
13	Wessel	[ik weet wel een tje wat het verband is dus
14		euh of het verschil (0.5) hier in de rijke l n maken ze der euh euh
15		melkpakken en zo van maar in die arme n maken ze der meer kannen en andere dingen van[

Dit is wat je wilt zien (?)

Konklúzjes fan it dielûndersyk

1. Veel rapporterende gesprekken
2. Plannen van een activiteit
3. Monitoren van de voortgang

De gesprekken tussen leerlingen zijn meestal niet inhoudelijk, maar procedureel van aard

- Samenwerkend leren wordt veel vaker dan voorheen georganiseerd, dus
- Leerlingen hebben veel meer spreekruimte (kwantitatief effect)
- Leerlingen hebben veel meer invloed op de activiteiten

***Exploratory talk* ontstaat dus niet vanzelf**

Gearwurkjend leare struktureel yn de klasse?
Frysktalige bern prate geandewei hieltyd mear Frysk!

- Foarbyld is útdield (transkript)

	DISPUTATIONAL *(We zijn het oneens)*	**CUMULATIVE** *(We zijn het eens)*	**EXPLORATORY** *(Leren vindt plaats in echte interactie)*
PROCEDUREEL	Leerlingen worden het niet eens over de afspraken, de planning et cetera	Iedere leerling voegt iets toe aan de (lange) lijst met afspraken, regels et cetera. Alles wordt verzameld, maar niet besproken	Leerlingen maken gezamenlijk afspraken. Ze geven argumenten voor de keuze et cetera
INHOUDELIJK	Leerlingen komen niet tot een gesprek over de inhoud. Ze hebben vooral 'ruzie'	Iedere inhoudelijke bijdrage wordt geaccepteerd	Er worden kritische vragen gesteld, geredeneerd, geargumenteerd et cetera

Diskusje (diel A)

- Hawwe jimme fragen, opmerkingen?
- Binne der aspekten fan belang foar jimme eigen praktyk?
- Is der (yn dyn praktyk) foldwaande oandacht foar de kwaliteit fan gearwurkjend prate, leare en tinke?

Zijn er gespreksregels opgesteld?
Zijn er afspraken over de rol van de docent?
Samen lezen: Op welke manier bestuderen leerlingen bronnen?
Samen schrijven: Hoe schrijven leerlingen gezamenlijk een tekst?

Mogelijkheden en hulpmiddelen vanuit lectoraat

- Grondregellessen (groep 1-3; groep 4-8)
- Didactische kaarten voor leerkrachten
- Hulpkaarten voor leerlingen
- Observatieinstrumenten mondeling- en schriftelijk taalgebruik
- Opstellen taalbeleid
- Vormgeven aan meertaligheid (in andere vakken)
- Onderzoekend Leren (www.taalgebruikinonderzoek.nl)

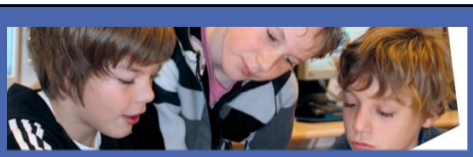

DIEL B: De rol fan klassikale ynteraksje foar it learen

Participatiekaders

- Analyseren van interactionele patronen tijdens klassikale interactie
  - Beurtwisselingsprocedure?
    - HOE KRIJG JE HIER DE BEURT?
  - Typeren van taal/spreekhandelingen
    - WAT DOE JE IN DIE BEURT?
- *A structure that governs who is involved in a particular interaction and what roles they play* (Goffman, 1981)
- *Participation is a situated, multi-party accomplishment* (Goodwin & Goodwin, 2004)

Vier participatiekaders (tijdens klassikale interactie)

1. Monologisch participatiekader
2. Beperkt interactief participatiekader
3. Dialogisch participatiekader
4. Discussiekader

Beperkt interactief participatiekader (2)

Topic geïnitieerd door de leerkracht: Weet je wat dat is nettogewicht?

		Spreker	Transcript	
I(nitiatief)	1	Leerkracht	jan, weet je wat dat is, nettogewicht?	*Known answer question*
R(espons)		Jan	(2.0)	Geen respons
E(valuatie)		Leerkracht	willemijn?	
		Willemijn	niet te zwaar worden?	Raden
	5	Leerkracht	nou niet te zwaar worden nee, het staat hier	
	6	Reinder	*((reinder steekt zijn hand op))* ik weet het	
	7	Leerkracht	staat hier ook nettogewicht op?	*Known answer question*
	8	Reinder	ik weet het mees, de inhoud is liter (0.8)	
I		Leerkracht	maar wat is nettogewicht weet jij het?	*Known answer question*
R		Reinder	dat eh is het gewicht zonder het sap enzo	
E		Leerkracht	nee. nou kijk, ik heb hier een blikje, en in die blikjes zitten tomaten hè? gepelde tomaten.	
	14	*Leerlingen*	ja	Antwoorden in koor
Lkt geeft antwoord			dit blikje weegt ook iets. als ik nou het *nettogewicht* wil hebben dan haal je de tomaatjes eruit en die leg ik op de weegschaal. dan zet ik het blikje aan de kant en dan weeg ik alleen de tomaatjes, dat noemen ze *netto*. weeg ik het blikje erbij, dan heet het *brutogewicht*. (0.5) ja?	
	19	*Leerlingen*	ja	Antwoorden in koor

Beperkt interactief participatiekader (2)

- Beurtwisselingsprocedure: Door directe toewijzin
  Asking for bid procedure
  Toewijzen aan de hele groep
- Spreekhandelingen leerkracht: *Known answer questions*
  Evaluatie in de derde beurt
- Spreekhandelingen leerlingen: Antwoord geven
  Minimale responsen
- Sequentiële structuur: I-R-E sequenties

Leerkracht heeft volledige controle
Interactie soms verstoord

Dialogisch participatiekader (3)

Topic geïnitieerd door de leerkracht, maar de leerlingen krijgen (alle) ruimte om te participeren

38	→	I	Leerkracht	de aardappeleters weet je nog wel jaha en w…
39				bij van gogh rachel
40	→	R	Rachel	euh (1.0) ik weet het niet precies maar hij schilderde heel veel met euh
41				streepjes en eh::: hij heeft ook een schilderij gemaakt van zijn eigen
42				kamer en dat staat dan ook helemaal schuin en daar…
43				allemaal streepjes en dikke klodders verf en daar zit he…
44		E	Leerkracht	jij zegt dus hij schilderde niet heel precies maar hij schilderde een
45	→			beetje met streepjes ((*richt zich tot de hele klas*)) dat is e…
46				bepaalde techniek he
47				(1.0)
48			Leerkracht	en rembrandt wie heeft wel eens ( )
49			Leerlingen	((*de leerkracht krijgt weer een paar reacties*))
50	→	I	Stijn	het schilderij hangt niet eens helemaal in het museum
51			Leerkracht	nou vertel eens
52		R	Stijn	het was veel te groot
53			Leerkracht	het was veel te groot
54		E		(1.0)
55				heb jij de nachtwacht wel eens gezien stijn
56			Stijn	(…)

Information seeking question (ISQ)
Response is uitgebreid
Lkt. breidt response uit
Zelfselectie
Open ISQ
Zelfselectie wordt toegestaan

Dialogisch participatiekader (3)

- Beurtwisselingsprocedure: Door directe toewijzing
  Asking for bid procedure
  Beurten aan de hele groep
  Zelfselectie
- Spreekhandelingen leerkracht: *Information seeking questions*
  Uitbreiden van responsen in de 3e beurt
  Evaluatie van adequaatheid
- Spreekhandelingen leerlingen: Antwoord geven, uitgebreide responsen, stellen van vragen, mening geven, aanvullen, bekritiseren, et cetera
- Sequentiële structuur: I-R-E sequenties (complex)

Leerkracht nodigt uit om te participeren

Een topic verkennen als groep

Discussiekader (4)

Topic wordt nu door een leerling geïnitieerd

Er staat een probleem (*big idea*) centraal, en de hele groep is op zoek naar een antwoord

14	→	Francien	hoe lang is wytze
15		Annet (?)	nou meer[
16		Durk	[nou langer as dat ongeveer **lijke** lang als dat meetding
17		Annet (?)	dat denk ik ook (1.0) [ongeveer
18		Leerkracht	[pas op pas op *((wytze zwaait met de meetstok))*
19		Francien	(.) ja sowieso volgens mij langer[
20	→	Leerkracht	[hoe uh: hoe uh: moeten wij dat meten dan
21		Wytze	**it moat in bytsje in lytse ôfstand**[((*onverstaanbaar*))
22			het moet een beetje een kleine afstand
23		*Leerling*	[( ) zo
24		Leerkracht	((*er klinkt geroezemoes*))
25	→		ja en toen met (.....) hoe hebben we dat toen gedaan
26		Durk	(1.5) op de grond liggen
27		Leerkracht	*((tegen* wytze*))* ga maar eens even liggen. *((*wytze *gaat op de grond liggen))*
28			(2,0) ga maar lekker liggen wie wil wytze wel even meten
29		*Leerlingen*	ikke ikke
30		Leerkracht	marik
31			*((geeft het meetlint aan marik en die gaat meten, op de grond naast Wytze))*
32	→	*Leerlingen*	*(3.0) ((er spreken een aantal leerlingen tegelijkertijd))*

Initiatief via zelfselectie, stelt een vraag

Lln spreken direct tegen elkaar

Voorspellingen doen

Leerkracht structureert

Een oplossing zoeken

Lkt structureert de discussie

Discussiekader (4)

- Beurtwisselingsprocedure: Zelfselectie
- Spreekhandelingen leerkracht: *Information seeking questions,* maar ook KAQ (structureren en focus)
- Spreekhandelingen leerlingen: Vragen stellen, Ideeën genereren en oplossingen bedenken, Reageren direct op elkaar
- Sequentiële structuur: I-R-E sequentie doorbroken
  Informele structuur
  Als in een vergadering

Topic is een probleem, of een *big idea*
Groepsdiscussie
Gezamenlijk oplossen van een probleem

Ontwikkeling in participatiekaders gedurende de interventie

- Het *beperkt interactief* participatiekader was dominant in de eerste fase van de interventie
  - Geen dialogisch- en discussiekader gevonden
  - Volledige controle door de leerkracht, traditioneel, instructief
- In de tweede fase van de interventie, werden de klassikale gesprekken gedomineerd door het *dialogisch* en/of het *discussiekader*
  - Non-traditioneel, veel ruimte voor ontwikkeling, *dialogic education*
  - *En:* ***Folle mear romte foar it Frysk!***

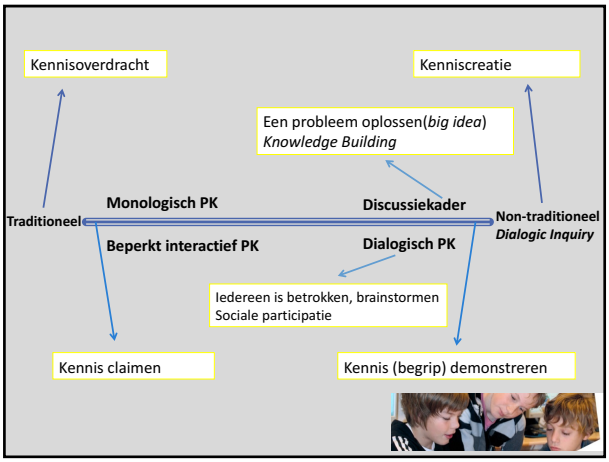

Pdf proefschrift: http://www.taalcoordinator.nl/taalgebruikenleren

Tige Tank